

Warszawa, 17.02.17

Szanowny Pan

Rafał Wiśniewski

Dyrektor Narodowego Centrum Kultury

w Warszawie

Do wiadomości:

Szanowny Pan

Piotr Gliński

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Szanowny Panie Dyrektorze!

Apelujemy o podjęcie wspólnych starań na rzecz zmiany decyzji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego o zmniejszeniu wysokości tegorocznej dotacji Programu Bardzo Młoda Kultura (BMK) z 4 na 2 miliony złotych. Prosimy również o zorganizowanie spotkania z udziałem przedstawicieli MKiDN, podczas którego można byłoby uzyskać informację na temat tego, jakie są plany Ministerstwa oraz Narodowego Centrum Kultury wobec Programu w 2017 i 2018 roku.

BMK to program trzyletni, w ramach którego, w każdym z województw, realizowany jest złożony proces wzmacniania edukacji kulturowej. Proces, na który składają się: szkolenia dla nauczycieli i edukatorów, konkursy regrantingowe na przedsięwzięcia edukacyjne, badania diagnostyczne oraz ewaluacyjne, tworzenie materiałów szkoleniowych, organizacja działań łączących sektory kultury i oświaty. Program opiera się na innowacyjnej formule pozwalającej optymalizować wydatkowanie publicznych środków przeznaczonych na rozwój edukacji kulturowej oraz lokować je tam, gdzie są one najbardziej potrzebne. Ważną zasadą funkcjonowania Programu jest mechanizm wzmacniający jego efekty dzięki zbudowanym sieciom współpracy.

Ponad 70% zrealizowanych w 2016 roku przedsięwzięć miało miejsce na wsiach i w małych miejscowościach, zaś ich beneficjentami są dzieci oraz młodzież, często pochodzące ze środowisk zagrożonych biedą, wykluczeniem społecznym i pozbawione szans na jakikolwiek kontakt z kulturą. W ubiegłym roku udało się przeprowadzić ponad 300 cykli warsztatowych, przeszkolić prawie 2000 nauczycieli, animatorów oraz edukatorów. W ramach Programu sfinansowano prawie 200 projektów edukacyjnych, w których wzięło udział prawie 9000 dzieci i młodzieży. Dodatkowo, co warto podkreślić wokół BMK w ciągu jednego roku udało się zbudować rozległą sieć współpracy składającą się z ponad 800 instytucji oraz organizacji, która działa na rzecz rozwoju edukacji kulturowej w całej Polsce. Bardzo dobre efekty Programu potwierdzają nie tylko badania ewaluacyjne prowadzone w poszczególnych regionach, pozytywny oddźwięk medialny, ale też ogromne zainteresowanie tym przedsięwzięciem ze strony nauczycieli, animatorów, kuratoriów oświaty, instytucji kultury, rodziców oraz opiekunów dzieci i młodzieży.

Decyzja MKiDN utrudnia osiągnięcie tak dobrych rezultatów w 2017 roku oraz będzie niosła za sobą cały szereg negatywnych skutków. Niektóre z nich wskazujemy poniżej.

Po pierwsze, większość operatorów, opierając się na informacjach o pełnym finansowaniu Programu w tym roku przekazywanych przez Narodowe Centrum Kultury, już rozpoczęła bardzo intensywne działania, poniosła koszty związane z prowadzeniem badań diagnostycznych, produkcją materiałów informacyjnych i szkoleniowych, utrzymaniem i budową stron internetowych, wynajmem sal. Operatorzy podpisali też umowy z koordynatorami oraz prowadzącymi warsztaty i szkolenia. Informacja o tegorocznych działaniach trafiła również do potencjalnych uczestników BMK, mediów i władz samorządowych. Redukcja budżetu o połowę, na tym etapie realizacji Programu, jest nie tylko dezorientująca, ale przyniesie cały szereg konsekwencji: poczynając od tych prawno-finansowych, którymi dotknięci zostaną operatorzy Programu, przez negatywne efekty wizerunkowe tak dla tych instytucji, jak i dla MKiDN oraz NCK, a kończąc na tych najważniejszych, jakimi są zawiedzenie społecznego zaufania oraz niespełnienie nadziei rozbudzonych zeszłoroczną edycją Programu.

Po drugie, Narodowe Centrum Kultury organizując konkurs na wyłonienie operatorów BMK, powierzyło nam, operatorom, zadanie rozwijania bardzo zaniedbanego obszaru, jakim jest edukacja kulturowa. Jego realizacja wymagała od nas wszystkich ogromnego zaangażowania, przekształcenia dotychczasowego sposobu funkcjonowania naszych instytucji, zatrudnienia dodatkowych osób, uruchomienia nowych kanałów informacyjnych, produkcji materiałów promocyjnych oraz szkoleniowych itd.. Wszystko to zostało zaplanowane w zgodzie z podpisanymi z Narodowym Centrum Kultury umowami oraz w oparciu o przyznaną, po rozstrzygnięciu konkursu i na trzy lata, kwotę dofinansowania. Obniżenie budżetu Programu działa nie tylko demobilizująco i zniechęca do podejmowania jakichkolwiek działań, ale powoduje też ogromne marnotrawstwo sił, energii oraz pieniędzy wydatkowanych dotąd na realizację Programu.

Po trzecie, pierwszy rok realizacji Programu okazał się sukcesem również dlatego, że jednym z ważniejszych jego efektów jest znaczne zaangażowanie władz samorządowych we wspieranie działań edukacyjnych z zakresu kultury. Nie tylko włączyły się one we współfinansowanie BMK, ale zaczęły postrzegać Program jako ważne i efektywne narzędzie budowy społecznego zaufania, podnoszenia kompetencji kulturowych dzieci i młodzieży, jako szansę na wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami kultury, a szkołami. Informacja o zmniejszeniu dotacji Programu o połowę może pociągać za sobą zredukowanie wkładu własnego ze strony władz samorządowych. Stanie się też sygnałem idącym z góry, iż edukacja kulturowa jest czymś nieistotnym i nieważnym.

Po czwarte, BMK w ciągu tylko pierwszego roku niezwykle wzmocnił kompetencje nauczycieli i edukatorów, ale też zbudował podstawy dla współpracy pomiędzy nimi. Połączenie tych potencjałów przynosi korzyści wszystkim, przede wszystkim dlatego, że dzięki niemu przygotowana została nowa oferta zajęć: aktywizujących, pogłębiających wiedzę zdobytą w szkole, o istotnym walorze inicjującym do uczestnictwa w kulturze. Nauczyciele i edukatorzy dzięki warsztatom i szkoleniom nie tylko wiedzą, jak prowadzić projekt edukacyjny, sporządzić wniosek na jego dofinansowanie, ale też nauczyli się efektywnych form pracy warsztatowej i animacyjnej, zostali zainspirowani do działań na rzecz lokalnych społeczności, lepiej rozumieją istotę edukacji kulturowej. Efektem zdobycia tych nowych umiejętności jest samodzielność działania, zdolność do animowania lokalnych zbiorowości i tworzenia tego, co jest dobrem wspólnym. Program, obliczony na trzy lata, miał prowadzić do szerokiego upowszechniania tego typu umiejętności. Zmniejszenie dotacji o połowę, a także niejasność, co do dalszych losów Programu, znacznie obniża możliwość realizacji tego celu, a co za tym idzie jest formą przyzwolenia na to, by poziom kompetencji nauczycieli i animatorów był niższy, niż mógłby być dzięki Programowi.

Nie ukrywamy, że decyzja o zmniejszeniu dotacji Programu była dla nas zaskoczeniem tym większym, że zgodnie z informacjami o zapewnieniu środków przez MKiDN, które otrzymaliśmy od NCK w styczniu tego roku, ogromnego trudu wymagało od nas zaplanowanie tegorocznych działań. Zmiana tych planów w momencie, gdy część z nich została już zrealizowana, wydaje się nam niezwykle trudna. Dlatego też raz jeszcze apelujemy o wsparcie naszych wysiłków na rzecz zmiany decyzji MKiDN. Bardzo liczymy na to, że Pan, jako dyrektor Narodowego Centrum Kultury, będącego operatorem BMK, czuje się również współodpowiedzialny za losy Programu, za podtrzymanie jego dotychczasowych efektów oraz za rozwój tego przedsięwzięcia.

Ponieważ Program we wszystkich regionach jest realizowany pełną parą, a minęły już prawie dwa miesiące tegorocznej edycji, bardzo liczymy na wiążącą i szybką odpowiedź na nasz list.

Z poważaniem

Operatorzy Programu Bardzo Młoda Kultura:

Igor Wójcik, Dyrektor Ośrodka Kultury i Sztuki we Wrocławiu
Paweł Wodziński, Dyrektor Teatru Polskiego im. Hieronima Konieczki w Bydgoszczy
Piotr Franaszek, Dyrektor Centrum Spotkania Kultur w Lublinie
Tomasz Siemiński, Dyrektor Regionalnego Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze
Jarosław Suchan, Dyrektor Muzeum Sztuki w Łodzi
Joanna Orlik, Dyrektor Małopolskiego Instytutu Kultury w Krakowie
Beata Polaczyńska, Dyrektor Mazowieckiego Instytutu Kultury w Warszawie
Urszula Zajązkowska, Dyrektor Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu
Janusz Czarski, Dyrektor Centrum Kulturalnego w Przemyślu
Cezary Jan Mielko, Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury w Białymstoku
Aleksandra Szymańska, Dyrektor Instytutu Kultury Miejskiej w Gdańsku
Jarosław Machnicki, Dyrektor Wojewódzkiego Domu Kultury im. Józefa Piłsudskiego w Kielcach
Adam Pastuch, Dyrektor Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach
Krzysztof Stachowski, Dyrektor Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie
Anna Hryniewiecka, Dyrektor Centrum Kultury ZAMEK w Poznaniu
Jolanta Smulska, Dyrektor Złocienieckiego Ośrodka Kultury w Złocięcu